

UOT:355.

MÜLKİ MÜDAFİƏ TİBB MÜƏSSİSƏLƏRİNİN TİBBİ TƏCHİZATININ TƏŞKİLİ. HƏRBİLƏŞDİRİLMƏMİŞ DƏSTƏLƏRİN VƏ ƏHALİNİN HAZIRLIĞI

Abbasova Şahniyar, Ağayeva Elmira

Gəncə Dövlət Universiteti

Kamran23-90@mail.ru

Xülasə: Müasir dövrdə yaranmış fəvqəladə hallarda tibbi təminatın müvəffəqiyyətlə həyata keçirilməsi tibbi təchizatın dəqiq təşkilindən asılıdır. Tibbi təchizatın təşkili tibb xidmətinin strukturu və vəzifələrinə uyğun həyata keçirilir.

Tibbi təchizatın idarəetmə orqanlarına Baş Apteklər İdarəsi və «Tibbi texnika» idarəsi aiddir.

Tibbi təchizat qurumlarını qan və onun preparatları ilə təmin etmək üçün qan köçürmə institutları, stansiya və şöbələri, biopreparatları təmin etmək üçün SEM, mikrobiologiya institutlarının imkanlarından istifadə olunmalıdır.

Açar sözlər: tibbi xidmət, tibbi təchizat, fəvqəladə hallar, tibbi yardım.

Key words: medical aid, medicines, emergency aid, medical aid.

Ключевые слова: медицинская помощь, медикаменты, неотложная помощь, медицинская помощь.

Tibbi təchizat idarəetmə orqanlarının əsas vəzifələri aşağıdakılardır:

1. Fəvqəladə hallarda tibb xidməti müəssisələrinin tibb təchizat planını işləyib hazırlamalı;

2. FH-da tibb xidməti müəssisələrinin həyata keçirdiyi müalicə-təxliyyə, sanitar-gigiyenik və epidemiya əleyhinə tədbirlər üçün tibbi əmlaka olan tələbatını müəyyən etməli və zəruri vasitələrlə təmin etməli;

3. Tibbi xidmətin tabel təchizatı üçün ehtiyatın yaradılması, ehtiyatın mühafizəsi və vaxtaşırı yeniləşdirilməsi;

4. Tibbi əmlakın kütləvi qırğın silahlarının təsirlərindən qorunmasının təşkili;

5. Tibbi xidmətin ehtiyacları üçün yerli mənbələrin aşkar olunması və tədarükü

6. Xəsarət almışlara tibbi yardımın göstərilməsi gedişində sərfiyyatı nəzərə almalı və fasiləsiz tibbi təchizatın təşkili;

7. Tibbi xidmət müəssisələrinin şəxsi heyətinə tibbi əmlakdan düzgün istifadənin öyrədilməsinin təşkili;

8. Müəyyən olunmuş qaydada qeydiyyat və hesabatın aparılması.

Hər bir müəssisənin nəzərdə tutulmuş tabel təchizatı vardır. Tabel təchizatı dedikdə müəyyən olunmuş vaxt çərçivəsində və ya xəsarət almışlara müəyyənləşdirilmiş tibbi yardımın göstərilməsi üçün təchizat başa düşülür. Tibbi müəssisələrin tabel təchizatı qurumun təyinatından, təşkilat-ştat strukturu və vəzifələrindən asılı olaraq müəyyənləşdirilir və bütün əmlak 3 qrupa ayrılır:

1. Tibbi əmlaka dərmanlar, iynə və sargı vasitələri, biopreparatlar, dezinfeksiya vasitələri, tibbi alət və avadanlıqlar, qulluq əşyaları, laboratoriya əmlakı və sanitar texnika və müxtəlif komplektlər aiddir.

2. Sanitar-təsərrüfat əmlakına geyim və yataq ləvazimatı, xalat, mebel, mətbəxə avadanlıq və yeməxana qabları aiddir.

3. Xüsusi əmlaka dəri və tənəffüzün mühafizə vasitələri, radiosion və kimyəvi kəşfiyyat cihazları, mühəndis və yağından mühafizə əmlakı, rabitə vasitələri aiddir.

Qeydiyyat əlamətlərinə görə də tibbi əmlak 2 qrupa ayrılır:

1. Resept və tələbnaməyə əsasən verildikdən sonra istifadə olunaraq silinən əmlak: dərmanlar, biopreparatlar, qan və qanəvəzedici məhlullar, sargı və tikiş materialları, iynələr, əlcəklər;

2. Texniki vəziyyəti qiymətləndirmək və istismar müddəti qurtardıqda silinən inventar əmlak: kabinet avadanlığı, cihazlar, cərrahi alətlər, tibbi dəstlər.

Keyfiyyət vəziyyətinə görə əmlak 4 kateqoriyaya bölünür:

1- ci kateqoriyaya istismarına başlanmış yeni əmlak aiddir.

2- ci kateqoriyaya istismara yararlı əmlak aiddir. Bu kateqoriyaya eyni zamanda cari təmirə ehtiyacı olan və müalicə müəssisələrində əsaslı təmirdən sonra istifadə olunan əmlakı aid etmək olar.

3- cü kateqoriyaya «Tibbi texnikanın» və ya digər xüsusişdirilmiş emalatxanalarda təmirə ehtiyacı olan əmlak aiddir.

4- cü kateqoriyaya yararsız vəziyyətə düşmüş, təmiri və istismarı məqsədə uyğun olmayan əmlak aiddir.

Tibbi müəssisələrdə istifadə olunan əmlaka qarşı aşağıdakı tələblər irəli sürülür:

1. Tibbi yardım növləri və ya funksional şöbələr nəzərə alınmaqla zəruri vasitələrlə tam komplektləşdirilməyi;

2. Portativ, yəni yüngül konstruksiyalı, daşınması əlverişli və iş prinsipi sadə olmalı;

3. Möhkəm olmalı, yəni yükləmə, boşaltma və daşıma hallarında zədələnməməli;

4. Yüksək və aşağı temperaturların təsirinə davamlı olmalı;

5. Qərmətlik olmalı, yəni qablaşdırılmış əmlakı ZM, RM və BS-in təsirindən qorunmalı, toz və nəmişlik keçirməməli, dezinfeksiya, deqazasiya və dezinseksiya tədbirləri asan olmalıdır.

FH-da tibb xidməti üçün bütün növ əmlakın əsas mənbələri aşağıdakılardır:

1. MMTX anbarlarında olan əmlak;

2. Müalicə müəssisələrində sülh dövründə yaradılmış və FH-lar üçün nəzərdə tutulmuş əmlak;

3. Cari təchizat üçün nəzərdə tutulmuş əmlak;

4. MMTX üçün yerli icra hakimiyyəti qurumları tərəfindən ayrılan sanitar-təsərrüfat əmlakı;

5. MMqərərgahından ayrılan xüsusi əmlak;

MM üzrə keyfiyyətli təlim üçün ölkənin bütün əhalisi 4 kateqoriyaya bölünür:

1. MM-nin rəhbər heyəti;

2. Dəstənin şəxsi heyətinə daxil olmayan fəhlə və qulluqçular;

3. Xidmət sahələrində və istehsalatda məşğul olmayan vətəndaşlar;

4. Tələbə və şagirdlər.

Əhalinin hər bir kateqoriyası üçün MM üzrə müvafiq proqram işlənilir, hazırlanır, təlimin müxtəlif forma və metodlarında istifadə edilir.

Təlimin forma və metodları:

1. Məşğələ, məşq, xüsusi taktiki məşğələ və təlim, komanda-qərərgah və obyekt təlimi, obyekt məşqləri;

2. Seminar, sinif-qrup, praktiki məşğələ və qərərgah məşqləri;

a) rəhbər heyətin MM üzrə hazırlığı MM kurslarında, kadrların yenidən hazırlığı və təkmiləşdirilməsinin tədris orqanlarında və həmçinin bilavasitə obyektlərində əhalinin işləyən hissəsi üçün qoyulmuş qaydalara uyğun keçirilir. MM komandir-rəis heyətinin vəzifələrini yerinə yetirən şəxslərə ildə 5-6 gündən çox olmayaraq istehsalatdan ayrılmaqla keçirilən məşğələlərdə, təlimlərdə və toplanışlarda əsas işindən ayrılmamaqla, orta əmək haqqı saxlanılmaqla və qüvvədə olan qanunvericiliyə uyğun olaraq xidməti əzamiyyət xərcləri ödənilməklə hazırlaşma bilirlər. MM üzrə rəhbər heyətin, idarəetmə orqanlarının, qüvvələrin və əhalinin bütün kateqoriyalarının iştirakı təmin edilməklə qərərgahlar tərəfindən təşkil edilir və respublikanın bütün ərazisində MM üzrə vəzifələri nəzərə almaqla ümumi sistemdə onların yenidən hazırlığı aparılır.

Obyektdə bilavasitə illik təlim 15 saatdır. Dövlət idarəetmə orqanlarının və MM qüvvələrinin hazırlığı MM üzrə təlim və məşqlərdə həyata keçirilir.

b) işləyən əhali MM üzrə hazırlığı iş yerlərindən müstəqil surətdə və həmçinin MM üzrə məşğələlərdə, təlimlərdə və məşqlərdə (işdən kənar vaxtda) keçirlər.

MM-nin ayrı-ayrı xüsusi xidmət dəstələrinin və MM-nin qulluqçuları (xidmətçiləri) ildə 2-3 gündən çox olmayaraq istehsalatdan ayrılmaqla keçirilən məşqlərdə, təlimlərdə və toplanışlarda onların əmək haqqı saxlanılmaqla və qüvvədə olan qanunvericiliyə uyğun olaraq xidməti ezamiyyət xərcləri ödənilməklə hazırlanır.

c) istehsalatda və xidmət sahələrində məşğul olmayan əhali müstəqil surətdə və yaşayış sahələrində keçirilən MM üzrə əməli məşğələlərə və məşqlərə cəlb edilməklə 12 saatlıq illik proqram üzrə dərslər keçirlər. Ümumtəhsil məktəblərinin, gimnaziya, litsey, texniki peşə məktəblərinin şagirdlərinə, gündüz orta ixtisas və ali məktəb tələbələrinə MM-üzrə bilikləri tədris dövründə başqa fənlərlə bərabər hüquqda MM qərargahının rəisi tərəfindən təsdiq edilmiş əhalinin və hərbişədirilməmiş dəstələrin şəxsi heyətinin öyrədilməsinin əsas forması əməli məşğələlərdir ki, burada təlim keçənlər FH-da və onun nəticələrinin aradan qaldırılmasında necə fəaliyyət göstərməyi praktiki öyrənirlər.

MM üzrə hazırlığın əsas tədris ilinin sonunda keçirilən xüsusi taktiki məşğələ və xüsusi taktiki təlim mərkəzləri təşkil edir.

Xüsusi Taktiki Təlim məşqləri dəstələrin xüsusi hazırlığı üzrə əsas təlim metodudur. Onlar qrup və mənzillərin əlaqələrinin və əməli məşğələlərdə öyrədilən vərdişlərin təkmilləşdirilməsi üçün keçirilir.

Məqsəd: dəstənin heyətinin xüsusi konkret tapşırıqlarının yerinə yetirilməsinə şəxsi heyəti hazırlamaq.

Real vəziyyətdə yaranmış və qoyulmuş normativ qaydalarına müvafiq olaraq və fəaliyyət üsullarının işlənməsi, texnika, alət və cihazlarla rəftar etməyi öyrənməkdir.

Məşğələlər yalnız konkret taktiki fonla tam dəqiqləşdirilmiş və təchiz olunmuş dəstələrlə keçirilməlidir.

Xüsusi taktiki təlim (XTT) zədələnmə ocaqlarında, təbii fəlakət rayonlarında iri qəza, bədbəxt hadisələrin nəticələrini və həmçinin əhalinin mühafizə tədbirlərində iştirak etmək üçün təcili və təxirəsalınmaz işlərin aparılması üçün MM dəstələrinin toplanması və hazırlığı üzrə əsas və ən effektiv formadır.

XTT aşağıdakı məqsədlər üçün təşkil olunur və keçirilir:

- yığılma dəstələr əhalinin mühafizə tədbirlərində və xilasətmə işlərini necə müstəqil yerinə yetirməklə digər dəstə və hərbi bölmələrlə qarşılıqlı əlaqədə olması.

- dəstələrin şəxsi heyətinin kompleks təlimlərdə iştirakı üçün hazırlığı;

- dəstələrin qəza hadisələrinin, təbii fəlakət və zədələnmə ocağı rayonlarında faciənin ləğvinə görə hazırlıq fəaliyyətinin yoxlanılması;

- şəxsi heyətdə yüksək mənəvi-döyüş və psixoloji keyfiyyətləri aşılamaq.

Praktiki məşğələlərin keçirilməsi zamanı hərbişədirilməmiş dəstənin şəxsi heyətinin vaxtı əsas diqqəti onların tək-cə tədrisinə (təliminə) yox, o cümlədən onların mənəvi psixoloji hazırlığına, mürəkkəb vəziyyətdə fəaliyyət bacarığına, yüksək təşkilatçılığına və nizam-intizamına ayırmaq lazımdır. Xüsusi taktiki məşğələ və XTT (xüsusi taktiki təlim) keçirilməsi zamanı vəziyyət maksimal dərəcədə hərbi təlimlərə yaxın olmalıdır. Bu geniş surətdə təbliğat vasitələrindən istifadə etməklə əldə edilir və şəxsi heyətin tərbiyəsinə təsir edir.

Təlim keçirmək üçün aşağıdakı sənədlər hazırlanır:

- təşkilatı göstəriş (Mıvl rəhbərinin əmri);

- təqvim planı, təlimin keçirilmə planı və rəhbərin müavinlərinin, köməkçilərinin və iştirakçıların xüsusi planları;

- MM tədbirlərinin keçirilməsinin effektivliyinin nəticələrinə inam bütün yuxarıda göstərilənlərdən asılıdır. Mənəvi-psixoloji hazırlıq əhalinin və MM hərbişləməmiş dəstələrin şəxsi heyətinin tərbiyəsinin və praktiki təliminin ayrılmaz hissəsidir.

Müharibə və dinc dövrün FH-da tapşırıqların müvəffəqiyyətlə yerinə yetirilməsi əhalinin və MM-nin hərbişləməmiş dəstələrinin döyüş hazırlığından, psixoloji möhkəmliyindən və yüksək mənəvi ruhundan həlledici dərəcədə asılı olacaq.

MM dəstələrinin, şəxsi heyətinin və əhalinin hazırlığının məzmunu və mahiyyəti, onun keçirilməsinin metodu və üsulu.

1. Müharibə və sülh şəraitində zədələnmə ocaqlarında, FH-da dəstənin şəxsi heyət və əhalinin öz işlərinin müvəffəqiyyətlə yerinə yetirilməsi əhalinin və dəstənin şəxsi heyətinin mənəvi-psixoloji hazırlığının səviyyəsindən asılıdır.

Mənəvi hazırlıq dedikdə, dəstənin şəxsi heyətində, əhalidə vətəndaşlıq borcu hissələrinin aşılınması, MM vəzifələrini həll etmək üçün dövlətin siyasətini düzgün başa düşmək deməkdir. Psixoloji hazırlıq dedikdə əhalidə və dəstənin şəxsi heyətində psixoloji, yəni adamların MM tapşırıqlarını yerinə yetirməsi mürəkkəb şəraitdə bacarıqla hərəkət etmələri, ən mürəkkəb sınaqlardan çıxmaları, fiziki və mənəvi ağırlığa davam gətirmələri, özlərini ələ almaları, mətanət, mərdlik, igidlik göstərmələri kimi xarakterik olması başa düşülür.

MM hələ sülh şəraitində əhalini mürəkkəb vəziyyətlərdə özlərini necə aparmalarını, zədələnlərə kütləvi yardım göstərmələrini, yanğınlara, daşqınlara və başqa fəlakətlərə, qəzalara qarşı necə mübarizə aparmalarını, uyğunların təmizlənməsini, birləşmələrlə yollarda hərəkətini, infrastrukturun təcili bərpasını və pozulmuş idarəetmənin qaydaya salınmasını öyrədir.

MM mütəxəssisləri gözlənilməz hadisədə fəaliyyət göstərməyə həmişə hazır olmalı, onu FH kimi qəbul etməyi bacarmalıdır. Mənəvi amil insanların qarşılıqlarına qoyduqları məqsəd və vəzifələrini başa düşmə dərəcələri və onların mübarizə etdikləri işdən ötrü bütün qüvvələrini verməyə hazır olmalarına deyilir. Beləliklə, mənəvi-psixoloji hazırlıq şəxsi heyətdə və əhalidə MM vəzifələrinin yerinə yetirilməsi zamanı yüksək mənəvi-psixoloji, fiziki çətinliklərə dözmə qabiliyyətinin formalaşmasıdır.

Yaranmış vəziyyətin bütün ağırlığına dözmək, FH-da tapşırıqlarını yerinə yetirməsi zamanı yaxından iştirak etmək, təlükəli vəziyyətlərdə bacarıqla və aktiv fəaliyyət göstərməkdir.

2. Mənəvi və psixoloji hazırlığın məzmununa irəli sürülən tələblər aşağıdakılardır:

-radioaktiv, kimyəvi və bakterioloji çirklənmə zamanı müşahidə olunan müsbət və mənfi amillərin qiymətləndirilməsində məqsədyönlük;

-MM tapşırıqlarını yerinə yetirmək üçün kollektivin şəxsi psixoloji hazırlığının formalaşmasına hərtərəfli köməyin təşkili;

-MM vəzifələrinin yerinə yetirilməsi zamanı insan amilinin diqqətlə nəzərə alınması;

-Bütün suallar üzrə düzgün informasiyanın öz vaxtında elan olunması və çatdırılması;

-Vaxtaşırı şəxsi heyətin əhval-ruhiyyəsi və davranışının öyrənilməsi və hesabatının qəbulu tələb olunur.

Əsas vəzifələri:

-əhalinin və MM dəstələrin şəxsi heyətin öz vətəninə hədsiz sədaqətlik, vətənpərvərlik, beynəlmiləçilik ruhunda və ölkənin müdafiə qabiliyyətinin möhkəmləndirilməsində mühüm rolunun izah olunması;

-vətənin düşmənlərinə nifrət hissi oyatmaq;

-gərginlik və təhlükəli şəraitdə qarşıdakı vəzifələri yerinə yetirmək üçün əhalidə və MM-nin şəxsi heyətində igidlik, mərdlik və özünü ələ almaq kimi yüksək keyfiyyətləri aşılamaqdır.

Şəxsi heyətin lazımi qayğılarını vaxtında öyrənmək, mənəvi və psixoloji keyfiyyətləri aşkar etmək və öz yaradıcılıq imkanlarını inkişaf etdirmək üçün şərait yaratmaq, işdə

ardıcılıq, operativlik, dəqiqlik, mənəvi və psixoloji hazırlıq kimi məsələlər ön plana çəkilməlidir.

Mənəvi və psixoloji hazırlığın əsas vəzifələri aşağıdakılardır:

- dəstələrin MM vəzifələrini uğurla yerinə yetirməsi onların vətəndaşlıq mövqeyi və mənəvi hazırlıq səviyyəsindən asılı olması;
- ekstremal şəraitdə insan psixikasının uyğunlaşması və etibarlılığının formalaşması.
- FH-ın yaranması təhlükəsinə bütün xidmət növlərinin şəxsi heyətinin daimi hazırlığının təmin edilməsi.

Cəmiyyətdəki mənəvi-psixoloji keyfiyyətlər bütün həyat prosesi dövründə əmək kollektivləri, məktəb və ailənin təsiri nəticəsində yaranır.

Çernobil AES-nin təcrübəsi heç bir zaman unudulmamalıdır. Əhali və MM şəxsi heyəti radiasiya təhlükəsi olan vəziyyətə daim hazır olmalı və xüsusi tapşırıqları dəqiqliklə yerinə yetirməlidir.

Ekstremal şəraitdə işləmək üçün şəxsi heyəti psixoloji cəhətdən hazırlamaq lazımdır.

Mənəvi-psixoloji hazırlığın forma və metodlarına aşağıdakılar aiddir:

- MM suallarının komitə və idarə iclaslarında, nazirlik kollegiyasında müzakirəsi;
- MM dəstələrinin komandir və müavinlərinin fərdi hazırlıq səviyyəsi;
- Divar qəzetlərinin buraxılması;
- MM-nin aktual məsələlərinin iclas və müşavirələrdə müzakirəsi;
- MM dəstələrinin şəxsi heyəti arasındakı qabaqcıl təcrübənin yayılması və təbliği;
- MM dəstələrinin şəxsi heyətinin mükafatlandırılması;

Bu vəzifələri yerinə yetirmək üçün aşağıdakı metodlardan istifadə olunur:

- Mühazirə, şifahi söhbət və izahat;
- Təlim və məşqlərin, informasiyanın verilməsi;
- MM biliklərinin radio, televiziya, kino və mətbuat vasitəsilə təbliğ olunması;

Mənəvi-psixoloji yardım vasitələrinin forma və üsulları.

Mənəvi-psixoloji yardım vasitələrinin formaları aşağıdakılardır:

- planlaşdırılmış tədris sistemində nəzəri və təcrübə məsələləri;
- Məşq və təlimlərin təşkili;
- plandan kənar dərnlərdə tədris prosesi;
- qabaqcıl təcrübənin informasiya vasitələrində geniş təbliği;

Mənəvi- psixoloji yardımın göstərilməsi üsullarına aiddir:

- şifahi şərh etmə;
- sualların geniş müzakirəsi;
- tapşırıqların düzgün icra olunması üçün məşqlər;
- maddi və mənəvi üsulları;

Mənəvi-psixoloji durumun yüksək səviyyədə olmasında mətbuat, televiziya və rəhbər hakimiyyət nümayəndələrinin çıxışlarından başqa tibb işçilərinin də böyük rolu vardır.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi. «Mülki Müdafiə haqqında Qanun», Bakı-1997
2. Azərbaycan Respublikası Mülki Müdafiə Qərargahının nəşri. «Mülki Müdafiə Toplusu», Bakı-1995.
3. Ocaqov H.O. «FH-da Həyat Fəaliyyətinin Təhlükəsizliyi», Bakı-2002.
4. Ocaqov H.O. «Rəhbər Heyətin Fövqəladə Hallarda Fəaliyyətə və idarəetməyə Hazırlanması», Bakı-2002.
5. Hacıyeva A.P. «Medicina katastrof» Leningrad-1990
6. Мусалатов Х.Ф. «Медицинская помощь при катастрофе», Москва-1994.
7. Сапошников А.А. «Организация Санитарно- гигиенических и противоэпидемических мероприятий в чрезвычайных ситуациях» Москва-1991.
8. Борчук Ш.И. «Медицина Экстремальных ситуаций», Минск-1998.

9. Муслатов Х.А. «Хирургия катастроф», Москва-1998.
10. Завялов В.Щ. «Гражданская оборона», Москва-1998.
11. Генин Р.М. «Защита населения от оружия массового поражения», Москва, 1990.

ОРГАНИЗАЦИЯ МЕДИЦИНСКОГО ОБОРУДОВАНИЯ МЕДИЦИНСКИХ УСЛУГ ГРАЖДАНСКОЙ ОБОРОНЫ В НЕВОЕННЫХ ГРУППАХ И ПОДГОТОВКА НАСЕЛЕНИЯ

Аббасова Шахнияр, Агаева Эльмира

Резюме

Успех медицинской помощи в современных чрезвычайных ситуациях зависит от точной организации поставок медикаментов. Организация медицинского обеспечения осуществляется в соответствии со структурой и задачами медицинской службы.

Органами управления медицинским снабжением являются Главное Управление Аптек и управление «Медицинское оборудование».

Институты, станции и отделения переливания крови, СЭМ и институты микробиологии должны использоваться для обеспечения медицинских учреждений кровью и ее препаратами.

ORGANIZATION OF MEDICAL EQUIPMENT FOR CIVIL DEFENSE MEDICAL SERVICES IN NON-MILITARY GROUPS AND POPULATION TRAINING

Abbasova Shahniyar, Agaeva Elmira

Summary

The success of medical care in modern emergencies depends on the precise organization of supply of medicines. The organization of medical support is carried out in accordance with the structure and objectives of medical service.

The medical supply management bodies are the General Directorate of Pharmacies and the Medical Equipment Directorate.

Institutes, stations and departments of blood transfusion, EMS and institutes of microbiology should be used to provide medical institutions with blood and blood products.

Rəyçi: Nəbiyeva Gülnarə Vəli qızı

Fiziki tərbiyə, çağırışa qədərki hazırlıq və mülki müdafiə kafedrasının 12 fevral 2021-ci il tarixli 06 sayılı protokolu

Daxil olma tarixi 12 fevral 2021- ci il

UOT: 811.111

THE HISTORY OF MODERN LINGUISTICS

Aslanova Maleyka Isfandiyyar, Mustafayeva Elmira Suleyman

Ganja State University

[*calilovat@mail.ru*](mailto:calilovat@mail.ru)

Annotation: Modern approaches began to develop in the 18th century when the classical discipline of rhetoric was gradually removed. During the 19th century linguistics came to be regarded as belonging to either psychology or biology, and such views remain the foundation of today's mainstream Anglo-American linguistics. They were however contested in the early 20th century by Ferdinand de Saussure who established linguistics as an autonomous discipline within social sciences. Following Saussure's concept, general linguistics consists of the study of language as a semiotic system which includes the subfields of phonology, morphology, syntax and semantics. The linguist's approach to these can be synchronic or diachronic.